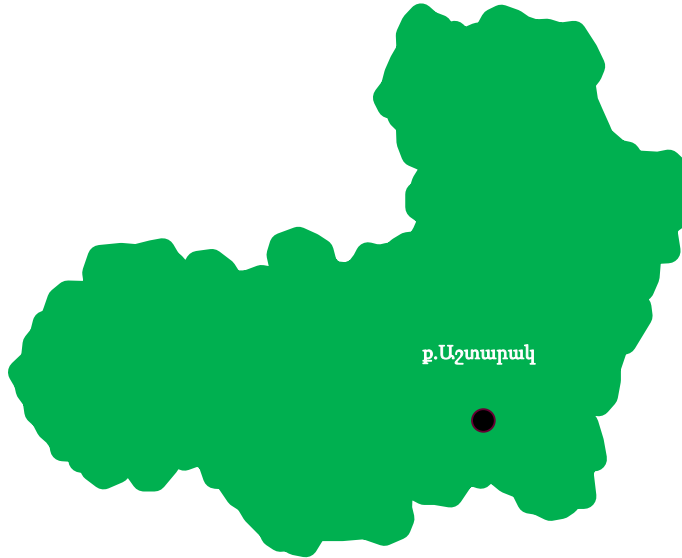

ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

Մարզկենտրոնը՝

ք. Աշտարակ

Տարածաշրջանները՝

Աշտարակ

Ապարան

Արագած

Թալին

Քաղաքները՝

Աշտարակ

Ապարան

Թալին

Տարածքը	2 756 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.3 %
Համայնքներ, 2017թ. տարեկգրի դրությամբ	72
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	117
Բնակչության թվաքանակը 2017թ. տարեկգրի դրությամբ	127.1 հազ. մարդ
<i>այդ թվում՝</i>	
քաղաքային	27.6 հազ. մարդ
գյուղական	99.5 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	4.3 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	21.7 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	218 210.3 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	54 082.5 հա

ՀՀ **Արագածոտնի** մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող 3 ավտո-խճուղիները՝ Երևան – Աշտարակ – Թալին – Գյումրի, Երևան–Աշտարակ – Սպիտակ և Երևան – Արմավիր – Քարակերտ – Գյումրի: Մարզի տարածքը հատում է նաև ՀՀ գլխավոր երկաթուղին (միայն արևմտյան հատվածով և մարզի տնտեսական զարգացման վրա էական ազդեցություն չի թողնում):

Մարզում են գտնվում Բյուրականի նշանավոր աստղադիտարանը, ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ուղիով ֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, ֆիզիկական հետազոտությունների ինստիտուտները:

2017թ.-ին ՀՀ Արագածոտնի մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ հա-մապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 2.2 %,
- գյուղատնտեսություն 9.7 %,
- շինարարություն՝ 5.0 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 1.3 %,
- ծառայություններ՝ 0.7 %:

Մարզի տնտեսության հիմքն արդյունաբերությունը և գյուղատնտեսությունն են: Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է սննդա-մթերքի և ըմպելիքի, թանկարժեք իրերի արտադրու-թյան ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են ինչպես բուսաբուծության (հացահատիկ, կարտոֆիլ, բազմամյա տնկարկներ, կերային մշակաբույսեր), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնա-գիտացած է բուսաբուծության (մասնավորապես, հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության) և անասնաբուծության մեջ:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրակա-նացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզկենտրոն **Աշտարակ** քաղաքը (2018թ. տարեսկզբի դրությամբ՝ 17.2 հազ. մարդ) գտնվում է Քասախ գետի ափին, Երևանից 19 կմ հյուսիս-արևմուտք: Քաղաքը հանդիսանում է Երևան-Գյումրի, Երևան–Սպիտակ ճանապարհների հանգույցը:

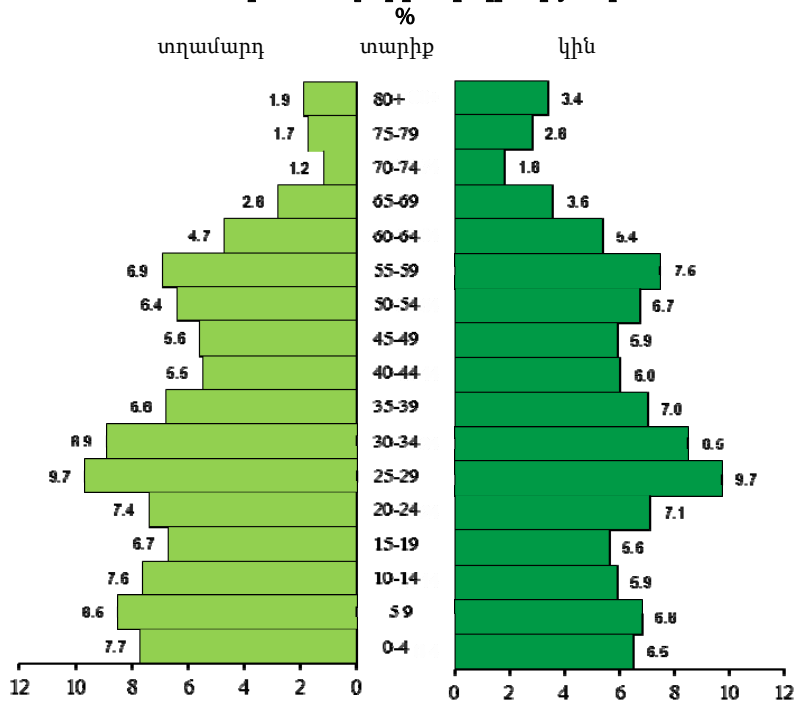
Աշտարակ-Ապարան ճանապարհին կառուցվել է 33 մ բարձրություն ունեցող խաչ, որը բաղկացած է 1 716 հատ փոքր խաչերից: Փոքր խաչերը խորհրդանշում են հայ ազգի քրիստոնեության ընդունման 1 716 ամյակը(ամեն տարի մեծ խաչին ավելանում է ևս մեկ փոքր խաչ):

Քաղաքը զարգացել է որպես Երևան քաղաքի ար-բանյակ քաղաք: Այն մարզի վարչաքաղաքական, տնտեսական, գիտական ու կրթամշակութային կենտ-րոնն է: Աշտարակ քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադ-րությունն է:

Ապարան քաղաքը (2018թ. տարեսկզբի դրությամբ 6.1 հազ. մարդ) մարզում մեծությամբ և նշանակու-թյամբ երկրորդ քաղաքն է: Գտնվում է Քասախ գետի ափին (Երևանից 60 կմ հեռավորությամբ): Ապարան քաղաքի տնտեսության առաջատար ճյուղը սննդա-մթերքի արտադրությունն է:

Թալին քաղաքը (2018թ. տարեսկզբի դրությամբ՝ 4.3 հազ. մարդ) գտնվում է Արագած լեռան հարավ-արևմտյան լանջին (Երևանից 65 կմ հեռավորությամբ): Քաղաքի տնտեսության հիմքը թանկարժեք իրերի արտադրությունն է:

**ՀՀ ԱՐԱԳԱԾՈՆՆԻ ՄԱՐԶԻ ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԲՈՒՐԳԸ,
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ**

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ

	Քանակը				
	2013	2014	2015	2016	2017
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	437	506	562	598	601
այդ թվում՝					
խանութներ	128	190	250	285	299
կրպակներ	238	243	251	251	241
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2
սպառողական ապրանքների շուկաներ	1	2	2	2	2
առևտրի այլ օբյեկտներ	68	69	57	58	57

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	Քանակը				
	2013	2014	2015	2016	2017
Պետական նախադպրոցական	20	23	23	28	30
Պետական հանրակրթական	122	122	122	122	122
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	8	10	10	10	10
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	2	2	2	2	2
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	1

ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ *
Աշտարակ	17 217
Ապարան	6 059
Թային	4 326

ԳՑՈՒՂԵՐ

Անվանումը		Մշտական բնակչության թվաքանակը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
Աշտարակի տարածաշրջան		
1	Ագարակ	2 027
2	Աղծք	1 978
3	Անտառուտ	416
4	Ավան	917
5	Խնուսիկ	0.0
6	Արագածոտն	1 275
7	Արտաշավան	711
8	Լուսաղբյուր	-
9	Նիգատուն	-
10	Արուճ	1 248
11	Բազմաղբյուր	1 105
12	Բյուրական	4 689
13	Դպրևանք	50
14	Լեռնարոտ	380

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական

(արհեստագործական) ծրագիր:

* ՀՀ մարզերի քաղաքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ՀՀ 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող ընթացիկ հաշվառմամբ:

** ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 955 գյուղական բնակավայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի, ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2018թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +12.2%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղերի միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համարման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաձևման համակարգի բացակայությամբ:

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
15	Կարբի	4 550
16	Կոշ	3 692
17	Կարին	663
18	Ղազարավան	612
19	Մուղնի	1 160
20	Նոր Ամանոս	839
21	Նոր Եղեսիա	1 371
22	Շամիրամ	2 044
23	Ոսկեհատ	1 071
24	Ոսկեվազ	4 226
25	Սաղմոսավան	151
26	Սասունիկ	3 213
27	Վերին Սասունիկ	145
28	Տեղեր	210
29	Ուշի	1 720
30	Ուջան	3 362
31	Փարպի	2 452
32	Օհանավան	2 568
33	Օշական	5 950
34	Օրգով	478
Ապարանի տարածաշրջան		
1	Արագած	3 940
2	Արայի	664
3	Ափնագյուղ	628
4	Եղիպատրուշ	772
5	Երնջատափ	636
6	Թթուջուր	377
7	Լուսագյուղ	866
8	Ծաղկաշեն	670
9	Կայք	596
10	Հարթավան	1 003
11	Զորագլուխ	283
12	Նիգավան	743
13	Շենավան	1 929
14	Շողակն	158
15	Չքնաղ	203
16	Ջրամբար	180
17	Սարալանջ	237
18	Վարդենիս	832
19	Վարդենուտ	1 021
20	Քուչակ	2 235
Արագածի տարածաշրջան		
1	Ալագյազ	575
2	Ավշեն	470
3	Բերքառատ	1 058
4	Գեղաղիբ	719

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
5	Գեղաձոր	1 325
6	Գեղարոտ	585
7	Լեռնապար	542
8	Ծաղկահովիտ	2 223
9	Ծիլքար	680
10	Կանիաշիր	443
11	Հնաբերդ	2 337
12	Ճարճակիս	433
13	Մելիք գյուղ	1 237
14	Միջնատուն	196
15	Միրաք	135
16	Նորաշեն	1 273
17	Շենկանի	292
18	Ջամշլու	287
19	Ռյա թագա	696
20	Սաղունց	235
21	Սիփան	326
22	Վարդաբլուր	639
Թալինի տարածաշրջան		
1	Ագարակավան	1 144
2	Ակունք	733
3	Աջնակ	1 360
4	Արագածավան	6 210
5	Արտենի	3 758
6	Արևուտ (նախկինում՝ Բառոժ)	104
7	Գառնահովիտ	517
8	Գետափ	167
9	Դաշտաղեմ	648
10	Դավթաշեն	775
11	Դրմասար	205
12	Դիան	125
13	Եղնիկ	514
14	Զարինջա	653
15	Զովասար	548
16	Թաթուլ	1 021
17	Թլիկ	165
18	Իրինդ	923
19	Լուսակն	232
20	Ծաղկասար	94
21	Կաթնաղբյուր	1 222
22	Կանչ	133
23	Կարմրաշեն	655
24	Կաքավաձոր	1 198
25	Հակո	206
26	Հացաշեն	426
27	Զորագյուղ	8
28	Մաստարա	2 687
29	Մեծաձոր	23
30	Ներքին Բագմաբերդ	1 615
31	Ներքին Սասնաշեն	1 161
32	Նոր Արթիկ	546
33	Շղարշիկ	576

	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ **
34	Ոսկերաս	569
35	Պարտիզակ	347
36	Սորիկ	145
37	Սուսեր	363
38	Վերին Բազմաբերդ	497
39	Վերին Սասնաշեն	462
40	Ցամաքասար	498
41	Օթևան	248

**ՀՀ ԱՐԱԳԱՍԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2017թ.**

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 381	4 619
Ծնվածներ, մարդ	134	63	71
Մահացածներ, մարդ	82	40	42
Ամուսնություններ	58	X	X
Ամուսնալուծություններ	15	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	24.2	X	X
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	305	150	155
հանրակրթական	1 126	536	590
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	216	138	78
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	21	6	15
միջին մասնագիտական	113	63	50
բարձրագույն մասնագիտական	716	385	331
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	48 405	...	...
Մարզիկներ, մարդ	189	37	152
Զբաղվածներ, մարդ	2 630	1 290	1 340
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	41	22	19
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	4	1	3
գիտության թեկնածուներ	14	7	7
ուսուցիչներ	96	86	10
բժիշկներ	88	...	...
միջին բուժանձնակազմ	80	...	...
Գործազուրկներ, մարդ	976	485	491
Մոցիայական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 568	972	596
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	147	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	8 205	...	...
թատրոն	4 236	...	...
համերգ	1 946	...	...
թանգարան	23 493	...	...
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	96	X	X
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	53	X	X
միջին ծանրության	27	X	X
ծանր	15	X	X
առանձնապես ծանր	1	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: